

THE MODEL OF IMAGE OF UKRAINIAN SPORTS WHICH ARE FORMING ON THE BASIS OF INFORMATION COMMUNICATION BY MASS-MEDIA

Olena SADOVNYK

Lviv State Institute of Physical Culture

Abstract. The problem of forming of the image of Ukrainian sports in mass-media is analysed in article. Positive and negative image characteristics also are shown in our work.

Key words: mass-media, image characteristics, information communication.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (СОЦІАЛЬНО – ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ВИХОВНИМ ПРОЦЕСОМ)

Ніна ЗУБОВА

Київський національний університет будівництва і архітектури

Науково-технічний прогрес людства впливає на всі сфери суспільного життя. Внаслідок його впливу стала і сама людина. Науково-технічний прогрес ставить у центр суспільного розвитку проблему всебічної підготовки людини до активної творчої діяльності. Від успіхів у розв'язку даної проблеми багато у чому залежать й темпи зростання матеріально-технічної бази новітнього українського суспільства.

Відношення між людьми, котрі виникають у процесі наукової, технічної, культурно-спортивної, виховної та іншої діяльності, визначені наперед науково-технічним прогресом і змінюються у ході його розвитку. Вони пов'язані зі змінами характеру та змісту праці, положення людини у системі суспільного та технічного поділу праці, з виникненням нових вимог щодо психічних та фізичних якостей людини (в умовах ринкової економіки та жорсткої конкуренції – особливо!), яка впроваджена у процес матеріального та духовного виробництва, а також розвитком її особливих властивостей. Наслідком розвитку науково-технічного прогресу є й удосконалення системи суспільних відносин у політиці, освіті, управлінні, мистецтві, культурі, фізичному вихованні, фізичній культурі та спорті і т.п. Все це справляє вплив на розвиток та зміну відносин між соціальними групами (кластерами), у тому числі й між соціальними групами та колективами у сфері фізичного виховання, фізичної культури та спорту, а також на відносини людей всередині них. І, крім того, слід особливо звернути увагу на зміну темпу та стилю життя, побуту, штучного та природного середовища існування людини, систем інформацій, розвиток нових структур та нових потреб й інтересів.

Сучасний спосіб життя, народжений ходою науково-технічного прогресу, характеризується індивідуально неповторним розмаїттям та високим потенціалом

соціальної активності, духовним багатством й творчою віддачею особистості. Тому в усіх сферах людської діяльності актуальною стає проблема подолання психологічних бар'єрів особистістю у процесі спілкування. Особливе місце у розглядуваному питанні займає спорт, рівень результатів котрого зараз надзвичайно високий, що потребує постійних пошуків шляхів розкриття потенціалу людини. (На порозі нової ери – генної інженерії. Вона знайде застосування не стільки у клонуванні, скільки у спорті найвищих досягнень. Синтезовані пептиди – генні препарати – прицільно впливають на певні здібності спортсмена, у багато разів посилюють окремі функції. Можна, наприклад, виділити у одного спортсмена ген витривалості, у іншого – швидкості, у третього – сили, у четвертого – пливучості. Це революція у спорті найвищих досягнень! Вже багато лабораторій світу працюють у цьому напрямку. Зрозуміло, що засекречено. Рекорди, які нас зараз вражають, згодом будуть нам здаватися дитячими. До речі, ніяка антидопінгова лабораторія у світі не виявить цієї „продукції“). І один з них – вивчення можливостей подолання психологічних бар'єрів як важливого елементу зростання спортивної майстерності.

Метою даної роботи є встановлення взаємозв'язків між фізичним вихованням, фізичною культурою, спортом (вищих досягнень) й трудовою діяльністю людини у період розвитку науково-технічного прогресу за допомогою існуючих методів соціальної психології, а також визначення основних соціально-психологічних аспектів та проблем управління виховним процесом (у сфері фізичного виховання).

Науково-технічний прогрес інтенсифікує процес людського спілкування, що проявляє себе у постійному збільшенні контактів, у розширенні й примноженні соціальних зв'язків між людьми. Зрозуміло, з однієї сторони, що це позитивно впливає на духовне збагачення особистості, а з другої – призводить до підвищення нервового напруження, психічних перевантажень та дефіциту емоційності. Все це викликає необхідність вироблення певних способів нейтралізації негативних явищ і примушує шукати джерела поповнення витрачених ресурсів для розвитку творчих здібностей людини.

Одним з таких джерел є фізичне виховання, фізична культура, котрі розвиваючись під впливом науково-технічного прогресу, багато у чому сприяють розвитку людини у нових (ринкових) умовах, виступають помічниками у її трудовій діяльності. Заняття з фізичного виховання та спортивні тренування (у т.ч. у вищих навчальних закладах України) можуть розглядатись як частина культурного середовища виробничого колективу (студентської групи та ін.), тобто як специфічний спосіб залучення трудящих (студентської молоді, зокрема) у процес соціально-культурного спілкування. Система ж останнього, що виникає на основі фізкультурно-спортивної діяльності, є ведучим соціально-психологічним механізмом здійснення впливу фізичного виховання, фізичної культури на засвоєння цінностей культури і розвиток моральних, культурних, етичних та естетичних якостей особистості, що є досить суттєвим фактором підвищення ефективності сучасного промислового, сільськогосподарського, будівельного та інших видів сучасного виробництва.

У цьому і полягає взаємозв'язок науково-технічного прогресу з фізичним вихованням, фізичною культурою та спортом (вищих досягнень), хоча не поодинокі випадки, коли у даній проблемі вбачають лише підвищення суспільної значущості фізичного виховання, фізичної культури та спорту у результаті тих змін, котрі відбулися у характері виробництва, сфері побуту і т.д. Подібні погляди, безумовно, не

розкривають усієї повноти взаємозв'язку, оскільки науково-технічний прогрес, впливаючи на розвиток фізичного виховання, фізичної культури та спорту (вищих досягнень), з однієї сторони, ставить перед ними соціальне завдання величезної ваги (та важливості), а з другої – створює можливості для його вирішення.

Науково-технічний прогрес значно підвищує вимоги як до культури виробництва, так і до спеціальної й загальноосвітньої підготовки усіх трудящих. Невідповідність між рівнем розвитку різних елементів виробничих сил у сучасних ринкових умовах погрожує величезними втратами праці (зокрема, в Україні). Підвищення вимог виробництва до розвитку фізичних здібностей та сил людини підсилює соціально-економічну роль фізичного виховання у діяльності різноманітних соціальних та трудових груп людей, які зайняті у суспільному виробництві, а також його оздоровче значення. Засобами фізичної культури можна досягти значного подовження творчого довголіття людини. У сучасних умовах, коли освіта та формування висококваліфікованих фахівців у різних областях науки та виробничої діяльності складає досить довготривалий процес, практичне вирішення цієї проблеми може дати суттєвий економічний та соціальний ефект.

У числі задач, що вимагають першочергового вирішення, знаходяться ті, котрі спрямовані на формування, розвиток та вдосконалення певних рухових навичок, соціальних та фізичних якостей, обов'язково притаманних тій чи іншій професії й необхідних для оптимального виконання професійної діяльності. Слід зазначити, що позитивним фактом є поява досліджень, пов'язаних з вивченням стану, особливостей планування та шляхів підвищення ефективності фізкультурно-масової роботи у сільській місцевості, що також обґрунтовують роль фізичного виховання та спорту у формуванні особистості і у створенні оптимальних умов режиму праці та відпочинку для людини. Вже не викликає сумнівів те, що фізичне виховання та спорт справляють на неї вплив і як засіб термінового відпочинку, зняття втоми, збереження оптимальної працездатності на протязі робочого дня і як спосіб відновлення фізичних та духовних сил, витрачених у процесі суспільно-необхідного виробництва, для активного відпочинку. Інакше кажучи, воно (фізичне виховання) сприяє розширеному створенню **робочої сили незалежної України**, активно впливає на цілу низку трудових факторів, допомагає зменшити негативні прояви психічної напруги і раціоналізації прийомів і методів праці на робочому місці.

Фізкультурно-спортивна активність знаходиться у прямій залежності від соціальної активності трудящих України. У сучасних умовах фізичне виховання та спорт виступають на підприємстві не тільки як спосіб покращення здоров'я, але і як засіб прискорення соціального розвитку особистості, трудового колективу, вдосконалення психологічного клімату. Вони є важливими факторами розвитку конкурентноздатного виробництва. Результати досліджень показують, що у осіб, котрі займаються фізичним вихованням, фізичною культурою та спортом, більш розвинуті адаптаційні механізми у соціальному спілкуванні, більш активна й позитивна мотивація праці, сильніше розвинута групова спрямованість, риси колективізму, менше виражені егоцентричні тенденції особистості. А звідси очевидна й значущість соціально-психологічного розуміння фізичного виховання та спорту з позицій теорії та практики соціального планування.

Автоматизація виробництва як наслідок науково-технічного прогресу створює умови для підвищення культурно-технічного рівня трудящих і ліквідації відмінностей між фізичною та розумовою працею, що є однією з передумов всебічного розвитку

людей. Таким чином, вимога всебічності обумовлена самою ходою технічного розвитку в умовах ринкової економіки та існуючого виробництва.

Врахування фізіологічних, психологічних і, звичайно, соціально-психологічних факторів праці на виробництві дозволяє організувати працю так, щоб вона сприяла фізичному і духовному розвитку людей.

Разом з тим фізичне виховання та спорт як соціальні явища також активно допомагають формуванню людини, оскільки вони справляють вплив на неї і під час роботи, і на відпочинку. Засобами фізичного виховання підвищується суспільна активність та готовність людини до виконання важких завдань у різних умовах. Вони є незамінним компонентом при підготовці до професійної діяльності як у цілому, так і у відповідності до нахилів, інтересів й здібностей індивіда, що вже само по собі у відомому степені знижує, наприклад, плинність кадрів і створює гармонію праці вільного часу.

Розглядаючи проблему людини в умовах сучасного науково-технічного прогресу, ми постійно повинні мати на увазі, що вільний час буде зростати за рахунок зменшення необхідного робочого часу. Проблема ж вільного часу тісно пов'язана з працею і фізичним вихованням, створюючи у єдності об'єктивну умову всебічного розвитку людини. При цьому фізичне виховання та спорт повинні займати у цьому розвитку виключно активні позиції, чітко відмежовуючись від розуміння їх тільки як форм дозвілля чи відпочинку.

Взаємозв'язок фізичного виховання та спорту з трудовою діяльністю людей доведений і не вимагає додаткової аргументації. Однак поки що немає єдиної бази наукових досліджень, котрі б дозволили виявити різні глибинні процеси цього взаємозв'язку. І якщо при вивченні окремих психофізіологічних і організаційних моментів досягнуті деякі успіхи, то соціально-психологічна, емоційна, виховна сфера трудової діяльності практично не розглянуті фахівцями, які працюють у галузі фізичного виховання, фізичної культури та спорту (вищих досягнень), хоча існує багато спільного у функціонуванні трудових та спортивних колективів.

Взаємовідносини керівника й підлеглих, що розвиваються у межах певних управлінських систем, притаманних сучасній ринковій економіці, набувають функції виховання, зняттям котрого виступає перш за все авторитет особи, котрою підкоряються підлеглі внаслідок безмежної до нього довіри. Саме функція виховання вимагає від керівника бути авторитетом, оскільки, за словами А.С. Макаренка, вихователь, котрий не має авторитету, не може бути вихователем [1].

Однак у сфері фізичного виховання та спорту майже не зустрічаються дослідження, присвячені аналізу й узагальненню соціально-психологічних аспектів управління фізкультурною діяльністю людини. А разом з тим недостатня увага до них призводить у ряді випадків до посилення плинності кадрів, погіршенню відносин у колективі, порушенням трудової та громадської дисципліни і у кінцевому випадку до невиконання окремих вимог і задач, які стають перед працівниками сфери фізичного виховання та спорту.

Усяке управління у кінцевому результаті – це соціальне управління людиною колективом, спільнотою, суспільством і здійснюється завжди зі сторони людини колективу, спільноти, суспільства, тобто обов'язково включає у себе „людський компонент” [2]. Тому, щоб керуючі впливи були ефективними, необхідно добиватися узгодження засобів та методів управлінських впливів з психологічними закономірностями регуляції поведінки й діяльності людини.

На думку автора даної роботи, тільки глибоке розуміння соціально-психологічних основ управління поряд з розробкою структури організації можуть створити необхідну базу для побудови чіткої системи принципів здійснення розглядуваного процесу (а саме – правильного підбору керівних кадрів) в цілому і, звичайно, для управління фізкультурною діяльністю людини. При цьому не викликає жодних сумнівів, що кожний з принципів має певне соціально-психологічне забарвлення, що одночасно дозволяє говорити про актуальність та значущість спеціальної розробки соціально-психологічних проблем управління фізкультурною діяльністю людини. Основними принципами управління у сфері фізичного виховання та спорту є принципи демократичного централізму, об'єктивності, конкретності, науковості, планування, цілеспрямованості, оптимальності, ефективності, стимулювання, системності, контролю, поєднання масовості та зростання спортивної майстерності, узгодження інтересів суспільства, колективу та особистості, сполучення суспільних та державницьких започаткувань.

Сутність сучасного підходу до розробки соціально-психологічних проблем управління фізкультурною діяльністю людини полягає у вивченні законів та закономірностей функціонування соціально-психологічних явищ, а також окремих факторів, які проявляють себе у системі соціального управління, у діяльності об'єктів та суб'єктів управління. У методологічному відношенні тут „центр ваги” зміщується із області теорії діяльності (праксеології, зокрема) у область теорії поведінки з урахуванням таких аспектів, як мотиваційно-установча сфера, сфера відносин та керівництва (управління), сфера спілкування, а у області теорії особистості – оцінка соціальної позиції особистості, структура й динаміка функціонування особистості, особистість та громадська думка. У сфері фізичного виховання та спорту управління з соціально-психологічної точки зору представляє собою перш за все управління людьми, всебічне знання котрих багато у чому визначає успіх.

Соціальна психологія фізичного виховання та спорту при вивченні проблем управління намагається знайти загальні шляхи та засоби оптимального впливу як на поведінку окремої людини, так і на поведінку групи людей, незалежно від конкретного виду діяльності чи виду спорту. Головний інтерес при цьому представляє дослідження колективів та особливостей їх динаміки, відношень між колективами та всередині них, вивчення впливу колективу на особистість й реального місця особистості у колективі. Однією з найважливіших задач управління соціально-психологічними процесами є формування у людей, залучених у фізкультурну діяльність, внутрішніх стійких мотивів до високопродуктивної дії. Мова йде про те, щоб зробити інтереси суспільства індивідуальними інтересами, сформувані комплекс бажань людини, який внутрішньо збуджує її вперто, добросовісно й творчо виконувати певне коло обов'язків.

Вивчення мотивації діяльності повинне зайняти одне з основних місць у дослідженнях соціально-психологічних аспектів управління фізкультурною діяльністю. Мотивація може бути розділена на зовнішні передумови (службові обов'язання, ціннісні орієнтації членів групи й колективу, системи матеріально-морального винагородження й т.п.) і внутрішні посилення (неофіційні зв'язки, задоволення внутрішніх потреб індивіда у спілкуванні, взаємодії, дружбі). При цьому у практиці, особливо у спорті, кожне посилення чи фактор обов'язково заломлюється як внутрішній стимул. Основою мотивів є потреби, і тому

робота з їх формування є не щось інше, як перетворення потреб у стимули діяльності. Разом з тим, враховуючи, що потреби людини у принципі визначаються суспільством, а їх зміст – інтересами її, важливим аспектом соціально-психологічної науки слід вважати розвиток орієнтації на потреби людини, які слугують суспільству, зокрема українському фізкультурному руху.

У області психології управління можна виділити **три класи проблем** у дослідженні структури й динаміки функціонування колективу людей: 1) проблеми пов'язані з концепцією про ведучу роль соціальної поведінки; 2) власне проблеми управління; 3) проблеми спілкування в управлінському колективі [3]. До *першого класу проблем* відносяться, по-перше, питання визначення специфіки структури різних колективів, існуючих у сфері фізичного виховання, з виведенням функціональних, групових та інших під структур; по-друге, аналіз групової динаміки та взаємодії посадових осіб різного профілю та рангу всередині колективу та особливості внутрішньогрупового управління; по-третє, аналіз форм та рівнів сумісності і адаптаційних процесів між членами колективу; по-четверте, розкриття закономірностей функціонування та взаємодії колективів з визначенням внутрішньогрупових та позагрупових зв'язків; по-п'яте, виявлення закономірностей формування та еволюції колективів з визначенням структурних змін та процесів становлення відповідного психологічного клімату.

До числа *проблем другого класу* входять аналіз динамічної функціональної структури особистості стосовно до управлінської діяльності і визначення професійно-важливих психологічних якостей та критеріїв керівника різного рангу, аналіз оптимального співвідношення між функціональними та управлінськими якостями керівника, а також виявлення закономірностей та стилю роботи керівника.

Головні проблеми керівництва у процесі управління фізкультурною діяльністю людини засновані на цілій низці вимог. Основна з них полягає у знанні справи, компетентності, бо останню можна розуміти і як знання справи, і як знання науки управління. Вимога компетентності особливо актуальна в умовах науково-технічного прогресу, коли функціонування суспільства в цілому і його окремих ланцюгів висуває множинну досить складних проблем, зв'язаних з використанням новітніх досягнень техніки, викликає необхідність наукової організації праці і управління всіма без виключення колективами у сфері фізичного виховання та спорту (вищих досягнень).

Наступна вимога – поєднання адміністративних та наукових методів в управлінні. Адміністративні методи тільки тоді дієві, коли вони науково обґрунтовані. З іншої сторони, розробка і використання наукових методів вимагають адміністративного регулювання. Під науковою стороною розуміють знання справи, досконале володіння досягненнями науки і техніки у області, якою керують, а також вміння на науковій основі вирішувати різноманітні проблеми управління, використовувати досягнуті успіхи управлінської науки. Разом з тим слід високо оцінювати й адміністративну сторону управління, котра полягає у тому, щоб керувати людьми, залучати й організовувати для вирішення задач, спираючись на існуючі законодавчі документи. Закликаючи не замінювати адмініструванням наукову сторону управління, автор даної роботи підкреслює, що існує важкість поєднання різних сторін управління у особі однієї людини. Саме це обумовлює розмежування певних функцій діяльності того чи іншого апарату управління.

До числа *найбільш важливих вимог* відноситься й систематичність, яка передбачає існування глибоко продуманої сукупності строго впорядкованих, пов'язаних

з одним заходів, розроблених на основі строгого обліку конкретних умов, збірності оточення і задач.

Третій клас проблем охоплює проблеми спілкування в управлінському колективі, де розглядається динаміка процесу спілкування між членами колективу, керівниками, а також особливості спілкування. Тут вирішуються задачі оптимізації методів та засобів комунікації, спілкування з урахуванням специфіки управлінської діяльності.

У вирішенні проблем керівництва при дослідженні управління фізкультурною діяльністю людини важливу роль відіграє процес вироблення й прийняття управлінського рішення, котрий у сукупності з управлінським циклом, процесами організації, регулювання, обліку та контролю і соціальної інформації складає основний зміст чи основні функції управління. Управлінські рішення розрізняються за об'єктом, який приймає рішення; за об'єктом управління; за часом, на протязі якого вони діють; за соціальною значущістю, роллю та місцем у функціонуванні і розвитку сфери фізичного виховання; за об'ємом і спрямованістю вказівок та рекомендацій, які існують у даному рішенні; за ступенем обов'язковості рішення відповідальними особами.

Соціально-психологічна особливість управління колективами у сфері фізичного виховання та спорту (вищих досягнень) полягає у тому, що будь-яке управлінське рішення виробляється при безпосередній активній участі їх членів. У зв'язку з цим воно повинно задовольняти цілій низці умов, щоб у якомога більшому ступені сприяти вирішенню поставлених задач. До їх числа у першу чергу відноситься вимога обґрунтованості, що передбачає наявність вихідної достовірної інформації про внутрішній стан об'єкта, а також середовища, у котрому він функціонує. Сюди ж входить знання закономірностей і тенденцій розвитку суспільства в цілому й фізичного виховання зокрема, а також розуміння об'єктивно назрілих потреб суспільного розвитку. Управлінське рішення повинно бути законним, несуперечливим, своєчасним, відрізнитися простотою, ясністю, строгістю форми, лаконічністю та логічною послідовністю [4].

Особливо слід зупинитись на значенні інформації, розуміння котрої є вихідним пунктом у розумінні процесу управління фізкультурною діяльністю людини, бо фізкультурна діяльність безпосередньо зв'язана з участю у ній людини. Ця значущість зумовлена вже хоча б тим, що різні керівники, маючи одні й ті самі ж фактичні дані, але маючи різні знання та досвід, отримують різну інформацію про об'єкт (чи суб'єкт). Подібна обставина передбачає необхідність підвищення науково-теоретичного й спеціального рівнів підготовки керівників, а також участі представників самих різних галузей науки і практики у аналізі даних, які існують, а також у вдосконаленні методів управління й соціально-психологічних методів управління.

Характерним є те, що саме соціально-психологічні методи управління фізкультурною діяльністю людини представляють собою сукупність засобів впливу на соціальні процеси всередині сфери фізичного виховання, фізичної культури та спорту (вищих досягнень). Їх застосування у практиці управління фізкультурною діяльністю людини означає ні що інше, як вивчення особливостей вказаних вище процесів, у тому числі тих, що відносяться до діяльності різноманітних колективів на різних рівнях, до дій окремих працівників, фізкультурників, студентів-спортсменів і т.д., відбір даних, які відповідають конкретним умовам. Разом з тим застосування

соціально-психологічних методів управління фізкультурною діяльністю людини зв'язане з визначенням варіантів оптимальних рішень, котрі повинні привести до конкретних результатів, а саме: підвищення згуртованості членів колективу, ефективності його діяльності, вдосконаленню системи взаємовідношень, прискоренню процесу адаптації, створенню прийняттого психологічного клімату і т.п. Сюди ж, без сумніву, відноситься підбір й розстановка на керівні посади кандидатів, чий ділові та особисті якості відповідають вимогам оптимального управління в умовах того чи іншого колективу.

Слід згадати ще про один соціально-психологічний аспект управління фізкультурною діяльністю людини: про шляхи вдосконалення підготовки керівних кадрів, що зараз є досить актуальним і необхідним у сфері фізичного виховання та спорту (вищих досягнень) нашої молоді і незалежної держави. Тим більше, що в інших сферах людської діяльності такі спроби вже були і є, і нерідко у досить широких масштабах.

Висновки

1. У ряді вищих навчальних закладів України у практику викладання слід активно впроваджувати знання психолого-педагогічних й соціально-психологічних основ адміністративно-організаторської та виховної діяльності.
2. Без засвоєння цих знань важко сформувані у працівників колективістські якості, створити у колективі необхідний психологічний клімат, важко розподілити час і налагодити ділові зв'язки.
3. Такі знання з усією очевидністю сприяють підготовці молодих фахівців України для послідовного здійснення принципу єдності господарської, організаторської та виховної роботи.
4. На жаль у вищих навчальних закладах (у т.ч. з фізичного виховання та спорту) практично відсутня чітка система спеціальної підготовки керівників та організаторів фізкультурної діяльності окремо взятої людини, якщо не враховувати окремих початкових заходів у цьому напрямку.
5. Аналогічний висновок стосується й вивчення основ соціальної психології. Разом з тим саме тут приховані величезні резерви подальшого розвитку українського фізкультурного руху, фізичного виховання, фізичної культури та спорту (вищих досягнень).

Література

1. Макаренко А.С. Сочинения. – М., 1951. – Т. 5. – С. 98.
2. Журавлёв А.Г., Рубахин В.Ф. Проблема "человеческого фактора" в управлении. – В кн.: Психологические проблемы социальной регуляции поведения. М.: Наука, 1976.
3. Рубахин В.Ф. Технический прогресс и психологические проблемы управления. Вопросы психологии. – 1973. – №4.
4. Афанасьев В.Г. Научное управление обществом. – М.: Политиздат, 1973. – 215 с.
5. Гончаров В.Д. Человек в мире спорта (социально-психологические аспекты). – М.: Физкультура и спорт, 1978. – 96 с.

INTERRELATION OF THE PHYSICAL EDUCATION AND WORKING ACTIVITY

Nina ZJUBOVA

Kiev National University of Construction and Architecture

Abstract. Interrelation of the physical education and working activity, social and psychological control aspects of the educational process are discussed. One may use for these purposes methods of the social psychology of the physical culture and sport. The particularities of this category during the development of scientific and technical progress are discussed, as well.

Key words: physical education, working activity, social and psychological control.

МУЗИКА НА УРОЦІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ЗАСІБ ДУХОВНО-ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

Тетяна РОТЕРС

Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка

Актуальність та ступінь дослідженості проблеми

Урок фізичної культури в школі виступає основною формою духовно-фізичного виховання школярів. Саме на уроці всі учні повинні отримати систему фізкультурних знань, рухових умінь і навичок, які складають їх освітній потенціал у галузі фізичного виховання і спорту. Разом з освітньою спрямованістю уроку фізичної культури відбуваються значення питання досягнення високого динамізму та емоційного фону уроку, які виступають підставою формування інтересу і мотивації школярів до процесу фізичного виховання. Цього можна досягти лише творчо використовуючи ефективні засоби, форми й методи стимулювання активності школярів до занять фізичними вправами.

У світлі висунутих вимог цікавим засобом може бути музика, яка на сьогодні дуже популярна серед школярів.

Аналіз літературних джерел [1, 2, 3] дозволяє стверджувати, що на уроці фізичної культури музика може виконувати такі функції: ритмічну, навчально-пізнавальну, фонову, емоційну, виразну.

Ритмічна функція музики спрямована на стимулювання ритміки рухів. Школярі повинні у ритмі музики виконувати різні рухи: біг, стрибки, загальнорозвиваючі вправи та інше. При цьому передбачається гармонійне співвідношення ритму рухів школярів з ритмом музики, що проявляється у чіткості, виразності, пластичності тілорухів. Ця функція музики базується на тому, що ритмічні звукові коливання пов'язані з відчуттям рухів, а це дає можливість школяреві краще виконувати фізичні вправи, відчувати естетичну насолоду на підставі мимовільної слухомоторної координації.

Головною умовою ефективності використання музики як ритмічного фактора є